

v evropské politice (13. 3. – 19. 3. 2017)

Událost týdne:

15. března se konaly vysoce sledované parlamentní volby v Nizozemsku, v nichž zvítězila Lidová strana pro svobodu a demokracii (VVD) premiéra Marka Rutteho, která bude ve 150členném parlamentu disponovat 33 křesly. Největší rival VVD, nacionalistická a populistická Strana pro svobodu (PVV) Geerta Wilderse, skončila se ziskem 20 mandátů a tím i s překvapivě velkým odstupem druhá. Třetí místo obsadily liberální D66 a křesťansko-demokratická CDA, které získaly shodně 19 mandátů. Oproti posledním volbám si o deset mandátů polepšila Zelená levice (GL), která obsadí 14 křesel. Zemi nyní čekají vyjednávání o koalici. Volební účast se pohybovala kolem 81 %.

13. března prohlásil turecký prezident Recep Tayyip Erdogan, že turecký ministr zahraničí Mevlüt Çavuşoğlu i ministryně pro záležitosti rodiny Fatma Betül Sayan Kayaová se obrátí na Evropský soud pro lidská práva kvůli tomu, že jim o předcházejícím víkendu bylo zamezeno v pobytu v Nizozemsku, kde chtěli získat přízeň tamních Turků pro chystané ústavní změny vedoucí k posílení pravomocí prezidenta v Turecku. Turecko také ohlásilo uvalení diplomatických sankcí na Nizozemsko včetně zákazu návratu nizozemského velvyslance. Vystoupení tureckých představitelů zrušilo již před Nizozemskem i Německo, za což si obě země vysloužily Erdoganovu kritiku. Erdogan obvinil Německo z podpory terorismu. EU vyzvala Turecko, aby se vyvarovalo „přehnaných vyjádření a akcí“. Koncem téhož týdne však Erdogan osočil přímo německou kancléřku Angelu Merkelovou z nacistických praktik. Dle německého ministra zahraničí Sigmara Gabriela překročilo Erdoganovo vyjádření veškeré meze a Turecko se výrazně vzdaluje od možného vstupu do EU.

13. března schválil britský parlament zákon, který umožňuje zahájit proces výstupu Velké Británie z EU. Horní komora britského parlamentu, Sněmovna lordů, ustoupila ze svých požadavků formulovaných ve dvou dodatcích, dle kterých by britský parlament musel schválit finální dohody Británie s EU a občanům EU žijícím v Británii by byla zaručena práva i po odchodu země z EU. Následně potvrdila britská premiérka Theresa Mayová, že Británie zahájí brexit na konci března a britská královna příslušný zákon podepsala. Skotská premiérka Nicola Sturgeonová oznámila, že zamýšlí iniciovat další referendum o nezávislosti Skotska na Velké Británii.

14. března potrestal předseda Evropského parlamentu (EP) Antonio Tajani polského europoslance Janusze Korwina-Mikkeho za jeho výroky na adresu žen na půdě EP pozastavením paušálních denních příspěvků na jeden měsíc, desetidenním zákazem účastnit se práce parlamentu a ročním zákazem reprezentovat EP. Korwin-Mikke prohlásil, že nižší výděly žen jsou v pořádku, neboť jsou slabší, menší a méně inteligentní než muži.

16. března informovala agentura ČTK s odvoláním na informace německé televize n-tv, že podle tureckého ministra zahraničí Mevlüta Çavuşoğlu již nebude Turecko přijímat uprchlíky z Řecka, jak stanovuje část migrační dohody s EU, neboť EU neplní své závazky vyplývající z dohody, včetně vízové liberalizace pro Turky. Pohrozil i úplným odstoupením od dohody.

19. března podepsal polský prezident Andrzej Duda navzdory nesouhlasu polské opozice novelu zákona o shromažďování, která omezuje možnosti organizace protestních demonstrací. O několik dní dříve rozhodl polský ústavní soud, že opatření navržená v zákonu nejsou protiústavní.

Telegraficky

- Dne 13. března znovuzvolil maďarský parlament prezidentem Jánose Adéra, který tak v úřadu setrvá dalších pět let. Navzdory názorovým sporům z minulosti má Adér blízko k maďarskému premiéru Viktoru Orbánovi.
- Dne 14. března schválil Evropský parlament směrnici, jež mimo jiné zpřísňuje držení některých střelných zbraní. K odpůrcům normy patří především ČR.
- Dne 19. března nastoupil do úřadu německého prezidenta bývalý ministr zahraničí Frank-Walter Steinmeier (SPD), který ve funkci vystřídal Joachima Gaucka.

